

**CURRENT PROBLEMS OF TURKISH
ACCORDING TO TEACHER
CANDIDATES**

**Öğretmen Adaylarına Göre Türkçenin Güncel
Sorunları**

Bilge BAĞCI AYRANCI¹

Abstract

Language is the most important tool that holds society together that is an assurance for the future of society. Problems related to language weaken the bond of being a nation gradually by influencing deeply communication in society and that is a great danger. Language that transfers culture, will be alive by the help of teachers who are the ones that transfer knowledge. Unless we educate candidate teachers who understand the importance of language in cultural heritage language will face problems such as deterioration more and more. The language awareness level of the candidate teachers is important because of this reason. At faculties of education in Turkey the course entitled "Current Problems of Turkish Language" is given as an elective course. This study is based on the views of the candidate teachers about the current problems of Turkish language who haven't taken the course entitled current problems of Turkish language. Since the candidate teachers are the future of the society and role models of generations, their views about the problems of language are of importance. The sample group of the study is up of students of University of Bozok, Faculty of Education. Before the interview forms are formed, views of the students related to this subject were taken who were not included in the study of current problems of Turkish language. The data taken from this interview made up the questions of the interview form. In the study this form was used. The answers of the candidate teachers were classified according to themes by consulting to expert views and the answers were turned into tables according to their themes made up the questions of the interview form. In the study this form was used. The answers of the candidate teachers were classified according to themes by consulting to expert views and the answers were turned into tables themes. By the interpretation of the answers, some solutions related to the current problems of Turkish language are reached. This study also includes suggestions made by candidate teachers with their own wishes related to current problems of Turkish language. Current problems of Turkish teachers are limited to within the following themes by: the language errors on television and radio, social media language errors, non-case, our alphabet constraint Technology, alien migrant problem, the use of foreign words, early foreign language teaching, narrowing of the vocabulary, shortening words, the writing of the word differences, unknown words, slang, idioms, and incorrect use of proverbs, Attention to Turkish lesson, wrong supportive attitudes, not recognize Turkic, word derivation infertility, spelling mistakes, they use the Technology-induced errors in the use of Language, lack of textbooks, the hard of Turkish usages, emphasis and intonation problems, not reading books, native speakers of the theoretical teaching, the teacher is the wrong model, few Activities.

Key words: Language, education, Turkish language, teacher, problem.

¹ Yrd.Doç.Dr., Bozok Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ve Sosyal Bilimler Bölümü, Türkçe Eğitimi A.B.D., bilge.ayranci@bozok.edu.tr

Article History:

Received

15/03/2017

Received in revised form

15/03/2017

Accepted

28/03/2017

Available online

20/04/2017

Özet

Dil, bir toplumu bir arada tutan ve toplumun geleceğinin teminatı olan en önemli araçtır. Dildeki sorunlar toplum içi iletişimi derinden etkileyerek millet olma bağı giderek zayıflar ki bu büyük bir tehlikedir. Kültürün aktarıcısı olan dil, bilginin aktarıcısı olan öğretmenler vasıtası ile canlı kalmaya devam edecektir. Kültürel mirasta dilin önemini anlayan öğretmen adayları yetişmedikçe dil giderek artan yozlaşma gibi sorunlarla karşı karşıya kalacaktır. Öğretmen adayının dil konusundaki bilinç düzeyi bu bakımdan önemlidir. Türkiye'deki eğitim fakültelerinde seçmeli ders olarak Türkçenin Güncel Sorunları dersi yer almaktadır. Bu çalışmada Türkçenin Güncel Sorunları dersini henüz almamış olan öğretmen adaylarının Türkçenin güncel sorunları hakkındaki görüşleri çalışmanın temelidir. Öğretmen adayları toplumun geleceği ve nesillerin modeli olduğu için onların dilin sorunları hakkındaki düşünceleri önem taşımaktadır. Bozok Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri çalışmanın örneklem grubunu oluşturmuşlardır. Görüşme formu hazırlanmadan önce Türkçenin güncel sorunları ile ilgili çalışma kapsamının dışında bırakılan on öğrenci ile konu hakkında görüş alış veriş yapılmıştır. Bu görüşmeden elde edilen veriler görüşme formunun sorularını oluşturmuştur. Çalışma kapsamında oluşturulan bu görüşme formu kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının cevapları uzman görüşlerine de başvurularak temalara ayrılmış ve temalar bakımından cevaplar tablolştırılmıştır. Cevapların yorumlanması ile Türkçenin güncel sorunları hakkında çözümlere gidilmiştir. Öğretmen adaylarının kendi istekleri ile sunduğu Türkçenin güncel sorunlarına dair çözüm önerileri de çalışma içerisinde yer almaktadır. Türkçenin güncel sorunları öğretmen adayları tarafından şu temalar içerisinde sınırlandırılmıştır: Televizyon ve radyodaki dil hataları, sosyal medyadaki dil hataları, teknolojinin alfabemizin kısıtlaması, alfabemiz dışı harf kullanımı, yabancı göçmen sorunu, yabancı kelime kullanımı, erken yabancı dil öğretimi, kelime hazinesinin daralması, kelimedede çok anlamlılık, kelimelerin gereksiz kısaltılması, kelime yazımında farklılıklar, bilinmeyen kelimeler, argo sözcükler, deyimler ve atasözlerinin yanlış kullanımı, Türkçe dersine özensizlik, yanlış destekleyici tutumlar, Türkçeyi tanınamama, kelime türetme kısırlığı, yazım kılavuzu yanlışları, yazım yanlışları, dil kullanım hataları, teknolojiden kaynaklı kullanımlar, ders kitaplarının yetersizliği, Türkçenin zorluğu, ağız kullanımları, vurgu ve tonlama sorunları, kitap okumama, ana dili öğretiminin teorikliği, öğretmenin yanlış modelliği, faaliyetlerin az olması.

Anahtar Kelimeler: Dil, eğitim, Türkçe, öğretmen, sorun.

1. Giriş

Dil, geçmişten bugüne bir toplumun millet olmasını sağlayan iletişim unsurudur. Toplum, sevinçlerini, üzüntülerini, heyecanlarını vs. aynı sembollerle ifade ettiği ve anlaştığı sürece millet olabilme özelliğini taşır. Dilin iletişimde ortaklık ilkesinden hareketle kullanımındaki sorunlar iletişime de taşınacak ve toplumun millet olma bilincinin giderek azalmasına sebep olacaktır.

“İletişim, toplumsal yaşamın devamı açısından çok önemlidir ve bu nedenle toplumsal yapının temelini oluşturmaktadır. İletişim olmadan insanların toplumsallaşması, bireysel ve toplumsal kimliklerini kazanmaları mümkün değildir. İnsanlar iletişim kurarak duyu ve düşüncelerini paylaşma, şekillendirme ve değerlendirme imkanı bulurlar.” (Temizyürek, 2007: 7).

Dili bağımsız kılma yolundaki eksikler dilimizi koruma çalışmalarına rağmen halen devam etmektedir. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1-İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra İngilizcenin dünyayı saran etkisine karşı tedbirli olamama.
- 2-Yabancı dille eğitim yoğunluğu.
- 3-Bazı aydınların yabancı dil özentsisi.
- 4-Hukuk dilinde Türkçeleşmenin sağlanamamış olması.
- 5-Medyada yaygın olan yanlış kullanımlar.
- 6-Türkçe eğitimindeki yanlışlıklar. (Aksan, 2001:198)

Dil öğretimi programlanması bakımından dilin çoğu güncel sorununu da ortadan kaldıracaktır. Karahan (2009: 26): “Konu sıralamasındaki ilkeler, disiplinlere göre farklılık gösterir. Öncelik-sonralık, büyüklük-küçüklük, bütün-parça, yakınlıkuzaklık, bağımlılık-bağımsızlık... Bunlar konu sıralamasında belirleyici olabilecek ilkelerden bazılarıdır. Meselâ bir dil bilgisi öğretim programında sıfat ve zamir konusu, ismin önüne geçemez. Çünkü sıfat ve zamirin varlığı isme bağlıdır. Zarf konusu fiilin önüne geçemez. Çünkü zarfın varlığı da fiile bağlıdır. Programdaki konu sırasını işte bu veya buna benzer ilişkiler belirler.” ifadesi ile konu sıralamasının bilimselliğine değinir.

Dil öğretiminin etkinlik temelli olması gerektiğini belirten Akyol (2008:1) Türkçenin günümüz sorunlarından olan okumamaya karşın okuma eğitimi şu prensipler altında verir:

- 1-Okuma anlam kurma sürecidir.
- 2-Dil eğitimi ve gelişimi sosyal süreçlerle bütünleştirilmelidir.
- 3-Anlam kurma, dil süreçlerinin (dinleme, konuşma, okuma, yazma ve görsel okuma ve sunu) interaktif ve metinlerarası bir anlayışla kullanılmasıyla gerçekleşir.
- 4-Dil öğrenimi bireyseldir.”

Dil öğretiminin bu bakımdan yaşantı ile öğrenilmesi de Aytaş(2008:15)’in da belirttiği gibi yaratıcı drama ile mümkündür. Çünkü yaratıcı drama dil becerilerini geliştirmek, anlama ve anlatmayı daha etkin hale getirmek için vazgeçilmez bir kaynaktır.

Akalın, makalesinde Türkçenin sorunlarını şu başlıklar altında verir:

- 1-Sözlük kullanma alışkanlığının olmaması.
- 2-Türkçeyi doğru ve güzel kullanmama.
- 3-Yabancı dillerin Türkçeyi olumsuz etkilemesi.

Dilimiz teknolojik gelişmelerin hızla yayıldığı çağımızda hem yabancı dillerin etkisi altında yoğun bir şekilde kalmakta hem de yeni icatlara, bilimlere vs terim bulma durumunda kalmaktadır. Medyanın, iletişimin kontrolsüz bir şekilde büyümesi de genç zihinlere dil bakımından model olacak insan yetiştirme gereksinimini kaçınılmaz hale getirmektedir.

Öğretmen adayının toplumun geleceğini aydınlatacak birey olduğu unutulmadığında onların dil bilinci konusundaki yeterliliklerinin de ne kadar önemli olduğu ortaya çıkar. Dil hakkında düşünen, dilin sorunları hakkında fikir yürüten öğretmen adayı dil bilincini de kazanır. Dil bilinci kazanmış öğretmen de bunu gelecek kuşaklara aktarır.

Göçer(2013) çalışmasını Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde öğrenimlerini sürdüren 72 Türkçe öğretmeni adayından oluşan çalışma grubu üzerinden yürütmüştür. Elde edilen sonuçlara göre, çalışma grubundaki öğretmen adayları Türkçenin en önemli sorunlarını “Türkçenin özensiz ve yanlış kullanımı, (% 39)”, “Yabancı sözcük kullanımı/yabancı dil tutkusu ya da özentisi, (% 29)” ve “Öğretmen faktörü, öğretmen yetiştirme programlarındaki sıkıntılar, Türkçe öğrenimi ve öğretimindeki yetersizlik (% 14)” şeklinde ilk üç sırada belirtmişlerdir. Bu çalışma ise Türkçe öğretmeni adayları üzerinde değil dil kullanımından aynı derecede sorumlu olan diğer öğretmen adayları üzerinde yapılmış olması bakımından, çözüm önerilerinin öğretmen adaylarına getirilmesi bakımından, öğrencilerin sorunları açık uçlu sorulara göre serbestçe yazabilmeleri bakımından ve katılımcıların eğitim fakültesinde verilen Türkçenin Güncel Sorunları dersini henüz almamaları bakımından Göçer’in çalışmasıyla farklılık gösterse

de temel ve bu konudaki ulaşılabilen ilk araştırma olması yönüyle Göçer'in araştırması bu çalışma için önemlidir.

Araştırmanın Amaç ve Kapsamı

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının dil bilinci sahiplik düzeylerinin de etkisi ile öğrenciye ana dilini korumak anlamında rol modellik yapması bakımından Türkçenin güncel sorunları konu sınırlaması kapsamında düşüncelerini belirlemektir. Bu amaç için cevapları aranan sorular şunlardır:

- 1.Öğretmen adayları ana dilinin karşısındaki sorunları fakültesinde Türkçenin Güncel Sorunları dersini almadan nasıl betimliyor?
- 2.Öğretmen adaylarının bu sorunlara getirdiği çözüm önerileri nelerdir?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada nitel araştırma yaklaşımıyla görüşme yöntemi kullanılmıştır. Çünkü nitel araştırma yöntemi sosyal alanda araştırma yapmak için kullanılır. İçerik analizi sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşımdır (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Görüşme formu kaynaklı veriler içerik analizi tekniği ile yorumlanmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Bozok Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden Türkçenin Güncel Sorunları seçmeli dersini henüz almamış olan öğrenciler arasından 24 öğrenci çalışma gurubunu oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma grubunun dışında tutulan Türkçenin Güncel Sorunları dersini henüz almamış olan Bozok Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinden 10 kişiye "Türkçenin güncel sorunları hakkında düşündükleriniz nelerdir?" sorusu yöneltilmiştir. Soruya cevap olarak verilen yazılar içerisinden sorular oluşturularak görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşme konu hakkında katılımcılara dair derinlemesine bilgi edinilmesini sağlar. Türkçe Eğitimi alanında iki uzmanın görüşüne başvurulmuştur.

Görüşme sonucunda elde edilen bilgiler nitel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi ile veriler her öğretmen adayı için ayrı olarak Microsoft Word ortamında yazılmış, elde edilen metin satır okuma tekniği ile okunarak kodlamalar yapılmıştır. Bu aşamadan sonra temalar oluşturulmuştur. Yazılı metinler okunarak araştırmanın amacı doğrultusunda kodlamalar yapılmıştır. Süreç aşamasında öğretmen görüşleri araştırmacı tarafından analiz edilerek tematik kodlar oluşturulmuştur. Araştırmacı kendi görüş ve yorumlarına yer vermekten kaçınmıştır. Daha sonra bu kodları içine alabilecek temalar oluşturulmuştur.

Görüşme formu soruları şunlardır:

- 1-Türkçenin güncel sorunları arasında yanlış dil kullanım örnekleri var mıdır? Neden?

2-Dil yozlaşmasını Türkçenin güncel sorunları arasında nasıl ele alabiliriz?

3-Türkçe kelimelerin kullanımındaki yanlışların Türkçenin güncel sorunları içerisindeki yerini açıklayınız?

4-Kültüre karşı önem bilincinin azalması Türkçenin güncel sorunları bakımından nasıl değerlendirilmelidir?

5-Dil kurallarına uymama Türkçenin güncel sorunları arasında mıdır? Neden?

6-Yazı dili ile konuşma dili arasındaki farkların Türkçenin güncel sorunları arasındaki yeri nedir?

7-Türkçenin güncel sorunları arasında Türkçe eğitiminin yanlış uygulamasına dayalı sorunlar var mıdır? Neden?

Görüşme formuna verilen cevaplar içerik analizi ile temalara ayrılmış ve tablolaştırılmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Görüşme formuyla elde edilen cevapların temaları aşağıdaki şekilde sınıflandırılmıştır:

1-Türkçenin güncel sorunları arasında yanlış dil kullanım örnekleri var mıdır? Neden?

Televizyon ve radyodaki dil hataları
Sosyal medyadaki dil hataları

2-Dil yozlaşmasını Türkçenin güncel sorunları arasında nasıl ele alabiliriz?

Teknolojinin alfabemizin kısıtlaması
Alfabemiz dışı harf kullanımı
Yabancı göçmen sorunu
Yabancı kelime kullanımı
Erken yabancı dil öğretimi

3-Türkçe kelimelerin kullanımındaki yanlışların Türkçenin güncel sorunları içerisindeki yerini açıklayınız?

Kelime hazinesinin daralması
Kelimedede çok anlamlılık
Kelimelerin gereksiz kısaltılması
Kelime yazımında farklılıklar
Bilinmeyen kelimeler
Argo sözcükler
Deyimler ve atasözlerinin yanlış kullanımı

4-Kültüre karşı önem bilincinin azalması Türkçenin güncel sorunları bakımından nasıl değerlendirilmelidir?

Türkçe dersine özensizlik

Yanlış destekleyici tutumlar
Türkçeyi tanımama
Kelime türetme kısırlığı

5-Dil kurallarına uymama Türkçenin güncel sorunları arasında mıdır? Neden?

Yazım kılavuzu yanlışları
Yazım yanlışları
Dil kullanım hataları
Teknolojiden kaynaklı kullanımlar
Ders kitaplarının yetersizliği
Türkçenin zorluğu

6-Yazı dili ile konuşma dili arasındaki farkların Türkçenin güncel sorunları arasındaki yeri nedir?

Ağız kullanımları
Vurgu ve tonlama sorunları

7-Türkçenin güncel sorunları arasında Türkçe eğitiminin yanlış uygulamasına dayalı sorunlar var mıdır? Neden?

Kitap okumama
Ana Dili öğretiminin teorikliği
Öğretmenin yanlış modelliği
Faaliyetlerin az olması

Görüşmeye yirmi dört kişi katılmıştır. Katılımcılardan bazıları aynı temalara değinirken bazıları farklı temalara da değinmişlerdir.

Tablo 1. Türkçenin Güncel Sorunları Arasında Yanlış Dil Kullanım Örneklerinin Yerine Dair Temalar

Tema	f
Televizyon ve radyodaki dil hataları	5
Sosyal medyadaki dil hataları	2

Öğretmen adayları Türkçenin güncel sorunları arasında yanlış dil kullanım örneklerini televizyon ve radyodaki dil hataları ile sosyal medyadaki dil hataları alt temaları altında incelemişlerdir. Televizyon ve radyodaki dil hatalarına beş kişi değinirken sosyal medyadaki dil hatalarına iki kişi değinmiştir. Televizyon ve radyodaki dil hatalarını açıklayan katılımcı cümlelerine örnek vermek gerekirse:

“Ülkemizde sürekli medya önünde olan kişiler, siyasi kişilikler, kurum ve kuruluşların Türkçeyi özensiz kullanması ise insanlarda bunun doğru olduğuna dair bir algı yaratabilir. Medya kurum ve kuruluşlarından faydalanarak Türkçeyi dikkatli, özenli kullandırmaya insanları özendirmeliyiz.” E2

“Tv izlerken, radyo dinlerken bir sürü Osmanlıca sözcükle karşılaşyoruz. Bu da Türkçemizi olumsuz etkiliyor.” K13

“Tv programlarında Türkçe kelimelerin yanlış yazılıp izleyenlerin yanlış öğrenmesi.” E4

Sosyal medyadaki dil hatalarına değinen katılımcı örnek cümleleri:

“Türkçeye karşı özensizlik, sorumsuz davranışlar ve bu dili yanlış kullanma gibi sorunlarla karşılaşyoruz. Ayrıca sosyal medyanın aşırı kullanılması da Türkçeyi etkiliyor.” K13

“Sosyal medyanın günlük hayatımızda fazlaca yer edinmesi, teknolojinin varlığı, bilgi kirliliği sorunlarını da beraberinde getirdi.” K10

Tablo 2. Türkçenin Güncel Sorunları Arasında Dil Yozlaşmasına Dair Temalar

Tema	f
Teknolojinin alfabemizin kısıtlaması	1
Alfabemiz dışı harf kullanımı	2
Yabancı göçmen sorunu	2
Yabancı kelime kullanımı	22
Erken yabancı dil öğretimi	1

Öğretmen adayları dil yozlaşmasını Türkçenin güncel sorunları başlığı altında bir kişinin değindiği teknolojinin alfabemizi kısıtlaması, iki kişinin değindiği alfabemiz dışı harf kullanımı, iki kişinin değindiği yabancı göçmen sorunu, yirmi iki kişinin değindiği yabancı kelime kullanımı ve bir kişinin değindiği erken yabancı dil öğretimi temaları altında irdelemişlerdir. Teknolojinin alfabemizi kısıtlamasına bir kişi, alfabemiz dışı harf kullanımına iki kişi, yabancı göçmen sorununa iki kişi, yabancı kelime kullanımına yirmi iki kişi, erken yabancı dil öğretimine bir kişi değinmiştir.

Teknolojinin alfabemizi kısıtlaması teması hakkında katılımcı görüşüne örnek:

“Klavye farklarından dolayı teknolojik aletlerde, sanal ortamda Türkçenin düzgün kullanımına önem verilmemesi. İnsanların sanal ortamda alıştıkları yabancı ya da eksik kelime kullanımlarını günlük hayata da yansıtarak dilin bozulması.” K6

Alfabemiz dışı harf kullanımı temasına örnek katılımcı görüşü:

“Harflerin değiştirilerek yazılması. Mesela; “Evet” yerine “Ewet” yazılması gibi.” K3

Yabancı göçmen sorunu temasına örnek katılımcı görüşleri:

“Artan yabancı nüfusa dilimizi öğretmek yerine sanki onların dilini öğrenmeye başlıyoruz gibi. Bence bu insanlara önce dil eğitimi vererek işe başlamalıyız. Dilimizi öğrendikten sonra ise veya okullara göndermeliyiz.” K1

“Ülkemize birçok nedenden dolayı göç eden yabancı uyruklu insanlar çevresindeki insanlarla konuşurken kendi dilleriyle konuşurken bu diğer insanlarımızı da etkileyebilir.” K16.

Yabancı kelime kullanımı temasına örnek katılımcı görüşleri:

“Günümüzde Türkçenin batılılaşma gibi bir problemi var. Bu problemten kastım şu şekilde: Kullandığımız kelimeler, cümleler, bağlaçlar yabancılaşma yolunda hızlı bir şekilde ilerliyor. Üstelik bu yabancılaşma medeniyet başlığı altında yapılıyor.” K17

“-Kelime- yerine -sözcük- kullanmamız gerekir. Türkçe Arapçadan etkilendiği için günlük yaşamda Arapça sözcükler kullanırız.” K11

Erken yabancı dil öğretimi temasına örnek katılımcı görüşü:

“2. Sınıftan beri okutulan İngilizce yüzünden çekirdekten Türkçe kullanamayan verdiği tepkiler bile yabancı olan nesiller yetişiyor. Bu Türkçenin en önemli sorunlarından bir tanesidir. Tepkileri, yaşayışları, hareketleri, düşünceleri Türkçe olmayan bir nesilden hiçbir şey beklenemez bence. Brakalım o işleri tercümanlar yapsın.” E5

Tablo 3. Türkçenin Güncel Sorunları Arasında Türkçe Kelime Kullanımındaki Yanlışlara Dair Temalar

Tema	f
Kelime hazinesinin daralması	5
Kelimede çok anlamlılık	3
Kelimelerin gereksiz kısaltılması	2
Kelime yazımında farklılıklar	1
Bilinmeyen kelimeler	2
Argo sözcükler	1
Deyimler ve atasözlerinin yanlış kullanımı	3

Beş kişinin değindiği kelime hazinesinin daralması, üç kişinin değindiği kelimede çok anlamlılık, iki kişinin değindiği kelimelerin gereksiz kısaltılması, bir kişinin değindiği kelime yazımındaki farklılıklar, iki kişinin değindiği bilinmeyen kelimeler, bir kişinin değindiği argo sözcükler, üç kişinin değindiği deyimler ve atasözlerinin yanlış kullanımı temaları da katılımcılar tarafından Türkçe kelimelerin kullanımındaki yanlışlar içerisinde değerlendirilmiştir.

Kelime hazinesinin daralması temasına örnek katılımcı ifadeleri:

“Gündelik hayatta kullandığımız belli başlı kelime ve cümlelerin olması, bunların dışında fazla Türkçe olup da bilmediğimiz kelimelerden cümleler üretememe.” K8

“Günlük yaşamda kullandığımız kelimelerin az olup diğer Türkçe kelimelerin unutulması.” E4

Kelimede çok anlamlılık temasına örnek katılımcı ifadeleri:

“Bir kelimenin birden fazla nesneyi karşılaması ile yazışmalarda, anlatımda veya diyaloglarda çıkan sorunlar, yanlış anlaşılmalardır.” K6

“Konuşurken kelimelerin anlamlarına dikkat etmeden kendimizi ifade etmeye çalışmamız.” K4

Kelimelerin gereksiz kısaltılması temasına örnek katılımcı cümleleri:

“-Ne yapıyorsun?- yerine -NPYRSN- yazmak bana göre en büyük sorunlardan bir tanesidir.” E2

“Gençlerin kelimeleri kısaltarak sesli harfleri yazmaması, örneğin -Nbr?- gibi ifadelerin kullanılması.” K11

Kelime yazımındaki farklılıklar temasına örnek katılımcı ifadesi:

“Bir mekana Dürümcü değil de Dürümch gibi bir ismin verilmesi.” K11

Bilinmeyen kelimeler temasına örnek katılımcı ifadesi:

“Diğer bir sorun ise dilimize giren kelimelerin kökenini, hangi anlamdan türediğini, ne anlama geldiğini bilmememiz. Bu sorun özellikle dil bilgisinde ortaya çıktı. Sözcüklerin kökenini ayırırken, o sözcüğün hangi anlamdan geldiğini, şimdiki anlamını, hangi ekler alarak değiştiğini kavramada zorluk çekiyoruz. Aynı zamanda dilimize giren kelimelerin hangi dilden geldiğini de bilmiyoruz.” K5

Argo sözcük kullanımı temasına örnek katılımcı ifadesi:

“Çağımızın sorunu bence saygısızlık. Gençlerimizin dilinde hep argo kelimeler mevcut. Güzel Türkçemizle güzel iletişim kurmayı öğretmeliyiz.” K14

Deyimler ve atasözlerinin yanlış kullanımı temasına örnek katılımcı ifadesi:

“Deyimler, atasözleri kullanırken bunları yanlış telaffuzları ile öğreniyoruz.” K13

“Kullanılması uygun olmayan yerlerde deyim, atasözü vb. sözcüklerin kullanılması. Bu da dilimizdeki deyim ve atasözlerinin anlamını bilmemekten kaynaklanıyor” K15

Tablo 4. Türkçenin Güncel Sorunları Arasında Kültüre Karşı Önem Bilincinin Azalmasına Dair Temalar

Tema	f
Türkçe dersine özensizlik	2
Yanlış destekleyici tutumlar	1
Türkçeyi tanımama	2
Kelime türetme kısırlığı	3

Kültüre karşı önem bilincinin azalması bakımından iki kişinin belirttiği Türkçe dersine özensizlik, bir kişinin belirttiği yanlış destekleyici tutumlar, iki kişinin belirttiği Türkçeyi tanımama, üç kişinin belirttiği kelime türetme kısırlığı temaları katılımcılar tarafından ele alınmıştır.

Türkçe dersine özensizlik temasına dair katılımcı örneği:

“Türkçe derslerinin sayısal derslerden daha önemsizmiş gibi gözükmesi, Türkçenin basit bir ders gibi algılanması.” K2

“Bence en alt eğitim kademesinden başlayarak Türkçe dersinin önemi anlatılarak artırılmalıdır” K1

Yanlış destekleyici tutumlar temasına örnek katılımcı görüşü:

“İnsanlar Türkçeyi yanlış kullandığında, kabalaştığında gülünmesi. Böyle yaptıkça insanlar bu şekilde konuşmanın daha iyi olduğunu düşünüp hep öyle konuşuyorlar

ve bu akım şeklinde daha çok gençler arasında yayılıyor. Yanlıslara gülmek yerine anında düzeltmeliyiz.”K9

Türkçeyi tanımama temasına örnek katılımcı görüşleri:

“İnsanların Türkçenin çok zengin, bilim diline en yakın bir dil olduğunu bilmemeleri.” E3

“Ülkemizde gerek gençler, çocuklar, gerek diğer insanlar Türkçenin diğer dillere göre daha zengin bir dil olduğunun farkında değildir.” E2

Kelime türetme kısırlığı temasına örnek katılımcı görüşleri:

“Yabancı sözcüklerin yerine anlamını karşılayan Türkçe sözcük üretmiyoruz.” E5

“Yabancılardan dilimize girmiş kelimelerin yerine düzgün karşılıklar bulunamaması.” E4

Tablo 5. Türkçenin Güncel Sorunları Arasında Dil Kurallarına Uymamaya Dair Temalar

Tema	f
Yazım kılavuzu yanısları	1
Yazım yanısları	4
Dil kullanım hataları	6
Teknolojiden kaynaklı kullanımlar	9
Ders kitaplarının yetersizliği	2
Türkçenin zorluğu	1

Bir kişinin değindiği yazım kılavuzu yanısları, dört kişinin değindiği yazım yanısları, altı kişinin değindiği dil kullanım hataları, dokuz kişinin değindiği teknolojiden kaynaklı kullanımlar, iki kişinin değindiği ders kitaplarının yetersizliği, bir kişinin değindiği Türkçenin zorluğu temalarına dair katılımcı ifade örnekleri şu şekildedir:

Yazım kılavuzu yanısları:

“Ülkemizde farklı yayın evlerince basılmış yanlış bilgi veren imlâ kılavuzları bulunabilmektedir.” K6

Yazım yanısları:

“Konuştuğumuz gibi yazmak yanlıştır çünkü bazı kelimelerin kendilerine özgü yazımları vardır.”K4

“Yazmada Türkçeyi doğru ve güzel kullanmalıyız.” K7

Dil kullanım hataları:

“İlköğretimden üniversiteye kadar öğrenciler dili kurallarına uygun kullanamıyor.” E2

“Türkçeyi doğru ve güzel kullanmamak da sorunlar arasında yer alır.” K7

Teknolojiden kaynaklı kullanımlar:

“Hızlı bir şekilde hayatımıza giren teknoloji ve internetin günümüzde yaygın kullanımı ile bunlara kendi isimleri ile hitap etmemiz. Örneğin telefon yerine i phone yahut note 3 gibi kelimeleri dilimize yerleştirmemiz.”K2

“Teknoloji ve bunun getirdiği rahatlıkla herhangi bir konuyu video izleyerek daha kıza zamanda öğrenebiliriz. Okumak ise bu zamanın daha da uzamasına sebep olur. Doğal olarak zamandan tasarruf sağlarken ana dilimiz olan Türkçeyi yazıya dökerken oldukça güçlük çekiyoruz.” E1

Ders kitaplarının yetersizliği:

“Türkçe ders kitaplarında anlatılmak istenen şeyle kitaba konulan şeylerin çok alakasız olması. Hatta öğrencilere bazı konularda yanlış bilgiler verilmesi.” K9

Türkçenin zorluğu:

“Türkçe dilinin yapı olarak anlaşılmasının biraz zor olması, çok fazla yapıları olan sözcükler barındırması.” K15

Tablo 6. Türkçenin Güncel Sorunları Arasında Yazı Dili İle Konuşma Dili Arasındaki Farka Dair Temalar

Tema	f
Ağız kullanımları	3
Vurgu ve tonlama sorunları	1

Yazı dili ile konuşma dili arasındaki farklar bakımından dile dair güncel sorunları üç katılımcının değindiği ağız kullanımları ve bir katılımcının değindiği vurgu-tonlama sorunları temaları altında incelenmiştir.

Ağız kullanımları:

“İstanbul Türkçesi konuşulması gerekirken araya her yöreye ait ağızların girmesi. Bu ağızlar dilimizi etkilemektedir çünkü her yörenin insanı farklı farklı konuşmuş olsa insanlar birbirlerini anlamakta güçlük çekerler.” K4

“Yöreden yöreye farklılaşan çeşitlenen kelime dağarcığı.”K6

Vurgu-tonlama:

“Vurgu ve tonlamalarla ortaya çıkan sorunlar.” K6

Tablo 7. Türkçenin Güncel Sorunları Arasında Türkçe Eğitiminin Yanlış Uygulanmasına Dair Temalar

Tema	f
Kitap okumama	4

Ana Dili öğretiminin teorikliği	4
Öğretmenin yanlış modelliği	3
Faaliyetlerin az olması	1

Türkçe eğitiminin yanlış uygulamasına dair sorun temalarından kitap okumamaya dört kişi, ana dili öğretiminin teorikliğine dört kişi, öğretmenin yanlış modelliğine üç kişi, faaliyetlerin az olmasına bir kişi değinmiştir.

Türkçe eğitiminin yanlış uygulanması:

“Bütün eğitim kademelerinde Türkçe dersleri yanlış işleniyor. Çünkü bir konu üzerinde çok fazla duruluyor. Ezbere dayalı olarak yürütülüyor. Bence en alt eğitim kademesinden başlayarak Türkçenin önemi anlatılarak artırılmalıdır.”K1

“Okullarda öğretilen Türkçe, dilbilgisi derslerinin yetersiz olması, dinleme, konuşma, okuma, yazma dil becerilerinin de geri planda kalmasına sebebiyet vermektedir.” K10

Kitap okumama:

“Gelişen teknolojiyle beraber insanların daha çok bilgisayar, televizyon başında vakit kaybederek kitap okumaya daha kısıtlı bir zaman ayırması dilimizi geliştirmekten ziyade kısırlaştırmaya itmektedir.” K4

“Kitap okuma oranımız çok düşüktür. Türkçeyi doğru ve güzel bir şekilde kullanamamamıza sebep oluyor bu davranışımız.” E3

Ana dili öğretiminin teorikliği:

“Türkçe dersinde anlatılanların teoride kalması, uygulamaya dökülmemesi.” K9

Öğretmenin yanlış modelliği:

“Çoğu öğretmen kendi branşına karşı bir eğilim içerisindedir ve Türkçeyi özensiz bir şekilde kullanır.” E1

Faaliyetlerin az olması:

“Özellikle okullarda dilimiz ile ilgili faaliyetler yok denecek kadar az. Eğer ki biz Türkçe dilini vurgulamak önemini anlatmak istiyorsak bu faaliyetleri arttırmalıyız.” K1

4. Sonuç

Göçer (2013)'in çalışmasına göre Türkçenin güncel sorunları Türkçenin özensiz ve yanlış kullanımı, yabancı sözcük kullanımı/yabancı dil tutkusu, öğretmen faktörü/öğretmen yetiştirme programlarındaki sıkıntılar ve Türkçe öğrenimi ve öğretimindeki yetersizlik, Dil bilincinin kazandırılmamış olması, Türkçenin bilim dili olamayışı, sanatçı-aydın gibi topluma model olan kişilerin dili doğru kullanmaması, sözcük ve terim üretimindeki yetersizlik, televizyon ve internetin etkisi, yabancı dil ile öğretim ile yabancı dil öğretiminin birbirine karıştırılması, Türkçenin yabancılaşması olarak ortaya konulmuştur.

Akalın, makalesinde Türkçenin sorunlarını şu başlıklar altında verir:

- 1-Sözlük kullanma alışkanlığının olmaması.
- 2-Türkçeyi doğru ve güzel kullanmama.
- 3-Yabancı dillerin Türkçeyi olumsuz etkilemesi.

Bağcı (2012) çalışmasında Türkçenin güncel sorunlarını yabancı sözcük kullanımı, dilin kurallarına uymama, medya gibi iletişim araçlarında dilin yanlış kullanım örneklerinin olması olarak sıralar.

Demir ve Yapıcı (2007) çalışmalarında Türkçemizin ana dili olarak eğitimi ve öğretimi konusunda sorunları çözmek için yapılması gereken ilk işin gerçekçi ve işlevsel programlar üretmek, sonra da bu programları uygulanmasında görev alacak elemanları yetiştirmek olduğunu belirtirler.

Yaman ve Erdoğan (2007)'in araştırmalarında internet ortamında yazı dilinin özensiz olarak kullanıldığı, kelime yazımında kısaltmalara ve konuşma diline yer verildiği belirlenmiştir. İngilizce kural ve kelimelerin dilde yozlaşmaya neden olduğu gözlenmiştir.

Yumru (2010) çalışmasında, her alandaki gelişmelere Türkçe terim üretilmesi sonucunda Türkçe ile bilim yapılabilineceğini savunur.

Şuataman (2013) çalışmasında basın-yayın araçlarından elde edilen verilere göre dilimize gereken özenin gösterilmediğini, yabancı unsurların fazlaca kullanıldığını, kullanım yanlışlıklarının çok fazla olduğunu göstermiştir.

Bu çalışmada ise Türkçenin güncel sorunları öğretmen adayları tarafından şu temalar içerisinde sınırlandırılmıştır:

- Televizyon ve radyodaki dil hataları
- Sosyal medyadaki dil hataları
- Teknolojinin alfabemizin kısıtlaması
- Alfabemiz dışı harf kullanımı
- Yabancı göçmen sorunu
- Yabancı kelime kullanımı
- Erken yabancı dil öğretimi
- Kelime hazinesinin daralması
- Kelimede çok anlamlılık
- Kelimelerin gereksiz kısaltılması
- Kelime yazımında farklılıklar
- Bilinmeyen kelimeler
- Argo sözcükler
- Deyimler ve atasözlerinin yanlış kullanımı
- Türkçe dersine özensizlik
- Yanlış destekleyici tutumlar

Türkçeyi tanımama
Kelime türetme kısırlığı
Yazım kılavuzu yanlışları
Yazım yanlışları
Dil kullanım hataları
Teknolojiden kaynaklı kullanımlar
Ders kitaplarının yetersizliği
Türkçenin zorluğu
Ağız kullanımları
Vurgu ve tonlama sorunları
Kitap okumama
Ana Dili öğretiminin teorikliği
Öğretmenin yanlış modelliği
Faaliyetlerin az olması

5. Öneriler

Türkçenin güncel sorunlarının tartışıldığı bu çalışmada sorunları öğretmen adayları tarafından belirleme yoluna gidilmiştir. Çözüm önerileri de onların cümleleri ile doğru olanlar arasından verilmelidir:

“Kitap okuyarak kelime dağarcığı genişletilmelidir.”

“Yabancı kelimeler değil dilimizdeki karşılıkları kullanılmalı, devlet gerekli tedbiri almalı, tabelalarda dahi buna dikkat edilmeli.”

“Yeni sözcüklerin anlamı bilinerek kullanılmalı. Seminerler, konferanslar vb. ile gençlerde yabancı kelime kullanım özentişi giderilmeli ve bilinç oluşturulmalıdır.”

“Gençlerin kitap okumaları sağlanmalıdır. Yabancı dil özentişinden kurtarılması gerekir.”
“Öğretmenler ve basının bilinçlendirme kampanyaları dilin yozlaşmasının önüne geçebilir.”

“Okullarda Türkçe dersine gereken önem verilmelidir.”

“Aydınlar, öğretmenler bu konuda halkı bilinçlendirmelidir.”

“Kitap okuma oranının artması gereklidir.”

“Türkçeyi doğru ve güzel kullanmaya özen göstermeliyiz. Küçük yaşlardan itibaren ana dili özenli kullanma bilinci yerleştirmeliyiz. İlköğretimden üniversiteye kadar iyi bir Türkçe eğitimi ile Türkçe doğru ve güzel kullanılabilir.”

“İnsanları ana dili konusunda bilinçlendirmek gereklidir. Kamu spotu hazırlamak etkili olabilir.”

“Zamanı teknolojiden ziyade kitaba ayırmak gerekir. Küçük yaşlardan itibaren özellikle Türkçe yazılmış eserler okutulmalıdır.”

“Medya kurum ve kuruluşlarından faydalanılarak insanları Türkçeyi dikkatli ve özenli kullandırmaya heveslendirmeliyiz. Çocuklara izletilen çizgi filmlerin, dizilerin Türkçe ve Türk yapımı olmasına dikkat etmek gereklidir.”

“Herkesin bildiği ve tanıdığı ortak kullanıma yönelmek gerekir.”

“Öğrenciye günlük hayatından örneklerle ve oyunlarla ana dili eğitimi vermek gerekir.”

“Yanlış kullanımlarda bulunan öğrenci hem ailesi hem öğretmeni tarafından uygun dönütle uyarılmalıdır. En alt eğitim kademesinden başlayarak Türkçenin önemi anlatılmalıdır. Ana dili öğretimindeki yetersizlikler görülüp gerekli önlemler alınmalıdır.”

“Türkçe Derslerinde dilin bir kültür aktarımı olduğu unutulmamalı ve bu yönde mesajlar verilmelidir. Ders kitapları buna hizmet etmelidir.”

“Yanlış ana dili kullanımına gülerken yanlış dönüt verilmemeli hata uygun dönütle düzeltilmelidir.”

“Göçmenlerin dillerini bizim öğrenmemiz iletişim sağlamada ilk aşama olmamalı Türkçeyi göçmenlerin öğrenmesi onların da yaşantılarını kolaylaştırmak bakımından ilk aşama olmalıdır.”

“Bütün öğretmenler ana dili kullanımında öğrenciye örnek teşkil ettiklerini unutmamalıdır.”

“Okullarda Türkçe ile ilgili faaliyetlerin artırılması gerekmektedir.”

“Bir unsurun adı için yeni kelime türetmeli, yabancı dildeki doğrudan karşılığı alınmamalıdır. Bulunan kelimeler kullanıma uygun olmalı.”

“Yabancı dil öğretimi ana dili eğitimi tamamlanmadan başladığında yabancıya özenen bir toplum yetişiyor. Bunun dikkate alınması gerekir.”

“Öğrencilere daha anaokulu, ilkokul basamağında iken Türkçemizle güzel iletişim kurmayı öğretmek gereklidir.”

Kaynakça

AKSAN, Doğan (2001). *Türkçenin Gücü*. Ankara: Bilgi Yayınevi.

AKYOL, Hayati (2008). *Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kök Yay.

AYTAŞ, Gıyasettin (2008). *Tematik Yaratıcı Drama*. Ankara: Akçağ Yay.

BAĞCI, Hasan (2012). Öğretmen Adaylarının Türkçenin Yaşadığı Sorunlara Yönelik Farkındalıkları ve Önerileri (Mehmet Akif Ersoy Üniveristesi Örneği). *Turkish Studies*,7(1), 291-307.

DEMİR Celal, YAPICI, Mehmet (2007). *Anadili Olarak Türkçenin Öğretimi ve Sorunları*. Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: IX, Sayı: 2.

GÖÇER, Ali (2013) *.Türkçe Öğretmeni Adaylarına Göre Türkçenin Güncel Sorunları*. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı, Yıl 6, Sayı 11.

<http://turkoloji.cu.edu.tr/DIL%20SORUNLARI/02.php> (2017, Mart 14)

- KARAHAN, Leylâ (2009). *Dil Bilgisi Öğretiminde Bütün Parça İlişkisinin Önemi*. TurkishStudies, Vol 4/8.
- ŞUATAMAN, Özlem (2013). *Ana Dili Kullanımına Verilen Önem: Basın-Yayımda Türk Dili*. Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi, Cilt 5, No 2.
- TAVŞANCIL, E., ASLAN, E. (2001). *İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- TEMİZYÜREK, Fahri (2007). *Konuşma Eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- YAMAN, Havva, ERDOĞAN, Yavuz. (2007). *İnternet Kullanımının Türkçeye Etkileri: Nitel Bir Araştırma*. Journal of Language and Linguistic Studies, Vol 3, No 2.
- YUMRU, Dilek (2010).-*Terim Üret(Me)Me Sorunu*. Ç.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi,39, 10-19.